

ŞEHİRE GÖÇ VE KÖYE ÖZLEM OLGUSUNUN ÂŞIK EDEBİYATINDAKİ YANSIMALARI -SİVAS ÖRNEĞİ-

Doğan KAYA*

Özet

İnsanlar için bazı faktörler vardır ki, manevî yapısını olumsuz yönde etkiler. Bunlar, yaşanan olaylar (kaza ölüm, yangın, haksızlıklar, baskılar vs...) maddî imkânsızlıklar ve bedenî arızalar gibi faktörlerdir. Hasretlik ve silya kavuşma arzusunun da bunlara dâhil edebiliriz. İnsanların doğup büyüdüğü toprakları terk etmesi kolay ve keyfi değildir. Bunun için pek çok sebep sıralanabilir. Ancak şurası var ki insanlar kopup geldiği topraklara, geçmişteki günlerine hayatları boyunca hep özlem duyarlar.

Toplumun gözü, inancı, düşüncesi hülâsa sözcüsü olan âşıklar pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da duyarsız kalmamış, şehre göçü ve köye özlem duygularını dile getirmişlerdir. Bildirimizde bize bu konuda düşünme ve yorum yapma imkânı veren Sivas yöresi âşıklarının onlarca şiiri değerlendirmeye tabi tutulacak; âşıklar penceresinden insanların göç sebepleri, şehre uyum sağlayamamaları, özlem duyulan yerler, durumlar, olaylar ve nesnelere irdelenip bir sonuca varılacaktır.

Toplumun gözü, kulağı, inancı, düşüncesi, dünya görüşü hülâsa sözcüsü olan âşıklar pek çok konuda olduğu gibi başka bir diyara göç ve silya özlem duygusu konusunda duyarsız kalmamış şiirlerinde zaman zaman şehre göçlerini ve köye özlem duygularını dile getirmişlerdir

Bu bildirimizde sözünü ettiğimiz konuyu ele alırken Sivas yöresi âşıklarının şiirlerinden hareket edeceğiz.

Sivas, Orta Anadolu'da tarihi önemi haiz bir ildir. Daha ilk çağlardan itibaren birçok kavim burada iskân tutmuş, kendisinden izler bırakmıştır. Bunun yanında Sivas, başkentlik yapmış, birkaç yüzyıl da eyalet merkezi olmuştur. Sivas, coğrafi konum bakımından da, ayrı bölgelerden, ayrı karakterde ve farklı kültürden olan insanların uğrak yeri haline gelmiş, böylece yıllar boyu ticarî, iktisadî, sosyal ve kültürel açıdan devamlı etkileşim içinde kalmıştır. Bundan dolayıdır ki Sivas, Orta Anadolu'da bir kültür merkezi olmuş, bu özelliğini yıllarca korumuştur.

Diğer taraftan Sivas, tarih boyunca Anadolu'da, Âşık Edebiyatı'nın yaygın olarak yaşatıldığı il olma vasfına da sahiptir. İlk temsilcilerine XVI. yüzyılda rastladığımız yöredeki âşıkların sayısında, bu yüzyıldan günümüze kadar pek çok artış olmuştur. Sayı fazlalığına bakarak Sivas, "âşıklar yatağı" olarak nitelendirilmiştir.

* Yrd. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

Ne var ki tarihte çok önemli bir merkez olan Sivas, ilerleyen zaman içerisinde devamlı göç vermeye başlamış, büyüklük sırasında Türkiye’de ilk dört beş il arasında iken, bugün 30. Sıralara düşmüştür. Sivas, İl Nüfus Müdürlüğünden aldığımız bilgiye göre, 1997 nüfus sayımında merkez ilçenin nüfusu 280.000, il toplam nüfusu ise 685.000’dir. Bu rakam, 1990 sayımında 767.645’dir. 1927-1935 yıllarında nüfus artış hızı %o 34.1 iken, 1975-1980’de %o 2.3’e düşmüştür. Bu tabii sonucu ise, yetersiz ekonomik şartlara bağlı olarak il dışına sürekli göçün olması, doğurmuştur.

Sivas genellikle karasal iklimin hüküm sürdüğü bir yerdir. Kışları karlı ve soğuktur. Yaz kurak geçer ve kısa sürelidir. Birkaç ay süren sıcak günlere nazaran, soğuk geçen ay sayısı daha fazladır. Jeolojik bakımdan rezervi fazla olmasına rağmen, bunlardan yeterince istifade edilememiştir. İşyerinin yetersizliği ve işsizlik, kış mevsiminin uzun sürmesi, yöre halkının yoksullaşmasında rol oynayan en önemli sebeplerdir. Yetersiz ekonomik şartlardan dolayı, yıllardan beri il dışına sürekli göç olmaktadır. 1927-1935 yıllarında %o 34.1 olan nüfus artış hızının 1975-1980’lerde %o 2.3’e kadar düşmesi de bunun açık göstergesidir. Bundan dolayı bugün ülkenin hemen her şehrinde Sivaslı birinin olmasını normal karşılamak gerekir. Sözel gelişimi İstanbul’da yaşayan taşralılar içinde Sivaslılar birinci sırayı teşkil etmektedir.

Şu veya bu sebepten insanın doğup büyüdüğü memleketi terk edip başka bir şehre göç etmesi, rızkını orada araması elbette ki kolay değildir. Göçün sebepleri çeşitlidir, ancak şuna eminiz ki Sivaslıların göç etme sebeplerinin başında geçim sıkıntısı gelmektedir. İnsanlar gittikleri yerlerde bir yandan geçimlerini sağlamaya çalışırken, bir yandan da o bölgeye uyum sağlamaya çalışır. Ancak unutmadıkları bir husus vardır ki o da sıldır.

Sivas, âşık edebiyatına en fazla temsilci kazandıran illerden birisidir. Memleketinden ayrı yaşayan Sivaslı âşıklar, söyledikleri pek çok konudaki şiirlerinin yanında sıla özlemini dile getiren şiirlere yer vermişlerdir. Konu ile ilgili ortaya konulmuş onlarca şiir vardır. Biz bu çalışmamızda bunlardan 27’sini değerlendirmeye tabi tuttuk. Söz konusu şairler ve şiirlerinin başlıkları şöyledir:

1. Adnan Bekdemir-*Köyüme*
2. Ali Cevat Yürekli-*Özledim*
3. Ali Kabadayı-*Özledim*
4. Behzat Koca-*Çıktım Köyden*
5. Eyyüp Sabır-*Köyümü Özledim*
6. Gürünlü Gülhanî-*Hacı*
7. Gülhanî-*Köyüm*
8. Halil Doğan-*Köyüm*
9. Halil İbrahim Bacak-*Köy Özlemi*
10. Hüseyin Genç-*Köyümde Kaldı*
11. İsmail Nar-*Köyüm*
12. İsmetî-*Elveda*
13. Kamberî-*Köyüm*
14. Kaptanî-*Özledim*
15. Kelamî-*Bir Baskaydı*
16. Kemal Ozanoğlu-*Zara Destanı*
17. Kul Fanî-*Özledim I*
18. Kul Fanî-*Özledim II*
19. Musa Merdanoğlu-*Özledim*
20. Ömer Tozar-*Doğansar’a Özlem*
21. Sefil Selimî-*Çarem Yok*
22. Şentürk İyidoğan-*Söyle Bana*

23. Şevki Kayaturan- *Öyle Özledim ki*
24. Şükrü Karataş-*Ben Köyümü Özlerim*
25. Yalınayak-*Gidiyom*
26. Yalınayak-*İstiyom*
27. Yalınayak-*Sılama Götürün Kardaş*

Şiirler ana konu itibariyle köyden göçüş ve köye özlem konulu olmak üzere iki grupta toplanabilir. Bunlardan ikinci bölüme giren şiir sayısı daha çoktur.

İnceleme imkânı bulabildiğimiz şiirlerde konumuza ışık tutabilecek pek çok hüküm bulunmaktadır. Bunları yoğunluk sırasına göre şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1. Köye veda

İnsanların doğup büyüdüğü toprağı terk etmesi, başka bir coğrafyaya ve topluma ayak uydurması kolay değildir. Bunun için pek çok sebep sıralanabilir Ancak şurası var ki insanlar bırakıp terk ettikleri topraklara geçmişteki günlerine hayatları boyunca hep özlem duyarlar.

İnsanlar için bazı faktörler vardır ki manevî yapısını olumsuz yönde etkiler. Bunlar; yaşanan olaylar (kaza ölüm yangın haksızlıklar baskılar vs) maddî imkânsızlıklar ve bedenî arızalar gibi faktörlerdir. Özlem ve sılama kavuşma arzusunu da bunlara dâhil edebiliriz. Sivas, yukarıda da işaret edildiği gibi Türkiye’de göçün en fazla olduğu yörelerimizdendir. Acaba insanlarımız bu sırada hangi ruh hallerindedir? Hatıraları, malı, mülkü, hayalleri ve hatıraları kişilerin ruh ve düşünce dünyasında nasıl etki bırakmıştır. Âşıklar, bunu kendilerine has ifadeleriyle en güzel şekilde dile getirmişlerdir.

İnsanlar nice yıllar ecdadının ocağı elveda derken, aynı zamanda tandırının buram buram sıcağına hatta hatta dızır dızır uçan karasineklerle ve duvardaki saklı duran farelere de elveda der. İçindeki acısıyla evine, sattığı hayvanlarına çaresiz bakar, tarlasının toprağını öper, koklar, hayallerini orada bırakarak şehre göçer.

2. Özlemler

İnsanların hayatında derin izler bırakan faktörlerin başında ayrılık gelir. Bundan dolayıdır ki ayrılık üzerine; “Ölüm ile ayrılığı tartmışlar, ayrılık bir dirhem fazla gelmiş.” “Ayrılık ateşten gömlektir.” “Ölüm Allah’ın emri, ayrılık olmasaydı.” gibi pek çok söz söylenmiştir. Ayrılığın beraberinde getirdiği bir husus da özlem / hasrettir. Şehre göçmüş olan insan, acaba nelere özlem duyar? Bunlar âşıkların şiirinde şöyle ifadesini bulmuştur:

Geçmişte yaşanan günler (davullu zurnalı üç gün süren düğün, horozların ötüşü, kuzuların yoncalığa salındığı günler, okulda tahta çanta elde sıraya girme, okulda el ele tutma, gençlik, geride kalan yıllar, çamurlara batma, armut yolma, karpuz çalma, koyun kuzu gütmeye, gece buğday teci başında uyuma, söğüt dibinde uzun havalar söyleme, türbe ziyaretleri, büyüklerin attığı kötek, sapanla serçe-sıvırcık-keklik avı, kırma çiftte tüfekte avcılık, döven sürme, naylon terlik giyme, kızakla kayma, gıcır gıcır kağı çekme, kınalı koçlara kelek takma, sıra sıra ağaçları dikme, ırmak kıyısındaki oyunlar, köydeki bahar-kış ve esen yel), ev ve ev eşyaları (minder, çul), karlar, boz bulanık akan seller, dere, tepe, dağ, taş, bahçe, bağ, tarla, kaynak sular, çamur, kil, toprak-taş, tarladaki küller, kıvrım kıvrım yollar, çiçek kokan beller, yemekler (herle aşını, haşıl, keçi kavurması dürmeci, lavaş, tandır ekmeği, kete, bulgur, yarma, kepek, evelik sarması,) süt mamulleri (yayık yağı, peynir, kaymak, çökelek, lor, keş), kara kovan ballar, yörede yetişen bitkiler (gonca güller, madımak, fasulye, domates, patates, kenger, kuzukulak, dereotu, sarıçiğdem, ayva, alıç, kuşburnu, sümsülük, nevrüz, çiğdem, yemlik, ekinler, vişne ve ahlat dalı,) hayvanlar

(kuzu, keklik, kedi, köpek) kelek sesi, tarla işleri (fiğ, arpa, buğday ekip biçme) yapağı, yün, köyün lisanı, anne, sevgili, deyiş okuyanlar, yediden yetmişe seven sevmeyen herkes.

3. Geçmiş hatırlama

Mazi, insanların hafızalarında hatırlanmaya degecek hatıralarla kıymet kazanır. Son Teknoloji bir yandan bize pek çok rahatlık sunarken, bir yandan da 40-50 yıl içerisinde maddi veya manevi nice kültürel değerlerimizi değişikliğe uğratmış, bozmuş hatta yok etmiştir. Bu, sadece şehirlerde değil köylerde de kendisini göstermiştir. Şunu kabul etmemiz gerekir ki günümüzde ne çocukluğumuza ait evler, oyunlar, eşyalar var, ne de düğün, bayram veya ölümlerdeki müşterek tavır var. Bunlar, elli yaş ve üzerinde olanların bugün sadece torunlarına anlattığı güzel hatıralar olarak dimağımızda yaşamaktadır. Köyünü terk eden insanların da hatıralar âlemi bu zenginle doludur. Âşıklar, geçmişe ait hatıralarla ilgili olarak bizlere şöyle tercümanlık yapmaktadır:

Muhabbete doyum olmazdı. Sazlar çalınıp türküler söylenirdi. Oyun halay bitmezdi. Cerge, gelin arabası olurdu. Seher yelleri incecik eserdi. Gelinler kızlar, maniler söylerdi. Damların üstünde âşık ve cıncık / bilye oynanırdı. Bazen olur mızıkçılık yapılırdı. Tuzak kurulup keklik, serçe avlanırdı. Topluca tekke ziyaretine gidilirdi. Erkenden uyanıp herke gidilirdi. Nice ekin biçilir nice çift sürülürdü. Tırmık çekilirdi. Türküler söylenerek düven sürülürdü, tığlar savrulurdu. Çeçin yanında yatılırdı. Gökyüzüne bakıp yıldız sayılırdı. Sokularda bulgur dövülürdü. Kağnılar yüklenirdi, değirmene unluk buğday götürülürdü. Taze hedik yenirdi. Tandırlarda kömbe pişer, iş bitince etrafına dizilip sohbet edilirdi. Kavurga, kavut, uğut yenirdi. Yayıkta yoğurt yayılırdı. Fakirler gaz lambası, zenginler lüks lamba yakardı. Odun olmadığı zaman tezek yakılırdı. İyi-kötü geçinilirdi. Çoban kavalını güzel çalardı. Halı kilim dokunurdu. Yiğitlerin güreşine doyum olmazdı. Cirit oynanırdı. Herkes bin bir çabayla çalışırdı. Kışın kızak kayılırdı. İlkbaharda çiğdem çiçek eşilirdi. Toplanan alıçlar ipe dizilirdi. Boz eşeğe binilirdi. Dağlarda koyun, kuzu sığır manda güdülürdü. Meleyen kuzular anasına emzirilirdi. Kayıp olan koyunlar aranırdı. Çatı yoktu, ev akardı. Akşamları Ahmediye ve Sîret okunurdu. Köye çerçi geldiğinde sevinilirdi.

4. Haber alma, hayıflanma ve şikâyet

Kimi âşıklar, cep telefonlarının olmadığı zamanlarda unutamadığı köyünü merak eder. Acaba çocukluk veya gençlik dönemine ait acaba neler kalmış, neler yaşatılmaktadır? Aslında âşığın kendisi, sorduklarının cevabını ve o günlerin bir daha asla gelmeyeceğini bilmektedir. Böyle yapmasındaki sebep, geçmiş dönemlere ait hayıflanmadan başka bir şey değildir.

İlerleyen zaman içerisinde geçmiş ile bugünkü durum arasında her bakımdan farklılıklar doğmuştur. Geçmişteki geleneğe bağlılık, tabii güzellik, hoşgörü, anlayış, yerini başka unsurlara bırakmıştır. Bu da geçmişin hayaliyle yaşayan insanlarda huzursuzluk yaratır. Artık o günler gerçekleşmesi bir daha mümkün olamayacak bir hayal perdesidir. İşte unutamadıkları, merak ettikleri ve müşahede ettikleri:

Ortaçal'da çiğdem bitti mi? Hamit Amca'm mezarlığın ardına, kürek omzunda gitti mi? İbibikler öttü mü? Mehmet Ağabey Leyland motorunu sattı mı? Eniştemiz Abdi, abayı köşeye attı mı? Şerife Bacı'm yağ peynir çökelek sattı mı? Rukiye kızıp kaşlarını çattı mı? Döndü Ana'nın dumanı bacadan tüttü mü? Garip anam hasta mıdır? Bibingilin aşısı var mı? Komşular arpa dermiş mi? Çınar diktim boy vermiş mi? Halam bulgurun sermiş mi? Bizim köyler yıkılmış mı?

Âşıkların hayıflanmaları ve şikâyetleri de şu şekildedir:

Gurbetin geçen her günü zehridir. Vatandan ayrılmak ne illet şeymiş. Ne ark kalmış ne savacak, ocak sönmüş. Pur duvarlar yana yatmış. Kaldırımlar yüksek atmış. Evler çökmüş, damlar çürük. Sanki evler yere batmış. Bahçe bostan terk edilmiş. Mezarlıkta otlar bitmiş, taşlar düşmüş adlar yitmiş. O tanıdık çehreleri bulamadım. Çimdiğimiz göller nerde? Hoş sohbetli diller nerde? Kader bizi senden almış. Bu dağların maralı köyüm ne oldu? Malı mülkü araziyi hiç ettik. Koyunu kuzusu melemez olmuş. Alın teri dökülürdü, talan yok idi. Yiğitlik kalmadı, mertlik bozuldu. Doğruluk var idi, yalan olmazdı. Elini öpecek büyük kalmadı. Köyün halleri şimdi perişandır.

5. Övgü

Ülkemizin her bir tarafı güzelliklerle doludur. Her birinin kendince cezb edici ve ilgi çekici tarafı vardır. İster ormanlık, ister sahil, isterse kıraç arazi olsun insanların kendi beldesi hep tercih edilir olmuştur. İnsanların kendi yöresini önemli kılan en önemli sebep de çocukluğunun ve gençliğinin oralarda geçmesidir. İnsanlar uzun yıllar önce terk ettiği memleketine özlem duyuyorken, işin doğrusu geçmişine özlem duymaktadır, o günlerini özlemektedir. Hafızasında kalan güzelliklerle memleketini överken yoğun bir nostaljik duygular içerisinde. Söz gelişi nedir bunlar denilecek olursa, köyünden yıllardır uzak kalan âşıklar şunları sıralar:

Balları canlara şifadır. Kaymağı yağı ne güzeldir. Köyünde nadide halılar dokunur. Dağları çiçek, kekik kokar. Bahçesi bağı çiğdem, çiçek, gül açar, burcu burcu kokar. Yaz baharda çoşar seli vardır. Yiğitler harmanlarda halay çeker.

6. Niyet, arzu

Köyünden ayrılmış ve köyüne sevdalı olan insanlar geçmişteki günlerinin hayaliyle mutlu olur. Gözleri buğulanır, iç çeker ve sılayı arzular. Arzuları çeşitlidir ve kendince önemlidir. Tespit ettiğimiz şiirlerde niyet ve arzular şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Sılaya doğru poyraz ile essem. Köyüme gitsem de bir zaman kalsam. Dünya gözü ile herkesi görsem. Toprağını taşıyı öpsem.. Sularını içsem. Dağda, dereye tepede gezsem, dolansam. Kaymağını yesem. Sapı döktüğümüz harman yerini, unluk yuduğumuz ardıç kürünü, bostanda karpuzla hıyar pürünü görsem. Boz öküzle tarla sürsem. Tırpanla, kalıçla / orakla ekin biçsem. Suyu yanımda olsa da içsem. Çayırda ot biçsem.

7. Tasvir

Köyde geçen hayat, köyün tabii yapısı köyünden ayrı kalmış insanların mazisini süsler. Köyüne ait her bir an, her bir parça kendisi için kıymetlidir ve güzeldir. Hatta başkaları için olumsuz olarak algılanan hususlar özlem duyan insan için aranılan tercih edilen hususlar olabilmektedir. Bunlardan bazıları şöyle resmedilmiştir:

Bir yanı kıraçtır, bir yanı suludur. Dört bir yanın dağlar sıralıdır. Yollarında kağnılar gıcılar. Yolları çamurlu ve eğri büğrüdür. Ağustosta dahi serindir. Yağmurlar yağdıkça dereler çoşar; dereler yatağına sığmaz taşar. Sabahları horoz sonra da karga öter. Irmak kıyısında selvi söğütler sıralıdır. Koyunları kuzuları meleşir. Arazisinde keklikler, yükseğinde şahin dolaşır. Düğünlerde davul zurna çalar, pehlivanlar meydanlarda boy gösterir. Bahar gelince yaylaya göçülür. Ağaçları çiçek açar, çiçekleri koku saçar.

8. Yer adları ve Önemli İsimler

Sivashlı âşıkların köye özlem şiirlerinde sık sık arazi adlarına da yer verilmektedir. Âşık bunları yâd ederek yanan yüreğini kısmen soğutmaya çalışır. Söz konusu yerler içerisinde pınarlar, dereler, dağlar, tepeler, kayalar ve harman yerleri zikredilmiştir. Söz konusu yerlerin

adlarının geçiş sebebi; orada geçen hatıralar (düven sürme, kızak kayma, çobanlık yapma, dinlenme vs.) ve izlenimler dolayısıyladır. Aynı durum şu anda hayatta olmayan, bir özelliği dolayısıyla hafızalarda iz bırakmış insanlar için de geçerlidir.

Bu tarz şiirlerin kültürümüze yapacağı katkı ancak sosyal psikoloji yönünden olacaktır. Âşık edebiyatında şehre göçüş ve köye özlem şiirlerini Sivas bağlamında ortaya koyuşumuzun sebebi; sosyal psikoloji yönünden çalışmalar yapacak olanlara faydalı olmak düşüncesinden kaynaklanmıştır.

Konumuzla ilgili olarak tespit ettiğimiz 27 şiirde hükümler bu çerçevededir. Sıla özleminin verdiği bir ruh hali ile söylenmiş olan bu şiirlerin elbetteki bu şiirlerin bir yaptırımı yoktur. Günümüz dünyası ile 30-40-50 sene önceki durum ve yaşama tarzı belirgin değişiklikler vukua gelmiştir. Teknoloji bütün ağırlığıyla geçmişin önüne perde çekmiştir. Bir daha o günleri görmek hayaldir. Aslında, doğup büyüdüğü topraklardan göç edenler, insanlar değil hatıralardır.

1. Köye veda

Nice yıllar ecdadımın ocağı, gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)
Tandırının buram buram sıcağı gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)
Dızır dızır uçan kara sinekler gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)
Duvardaki saklı duran fareler, gidiyorum şimdi size elveda (İsmetî)
İçimde acıyla çıktım gidiyom (Yalınayak-I)
Haneme çaresiz baktım gidiyom (Yalınayak-I)
Yana yana boz öküze malıma, gönlümü kahırla yıktım gidiyom (Yalınayak-I)
Sahipsiz yetimi kim arar sorar başımı taşlara çaktım gidiyom (Yalınayak-I)
Bağrımı ah ile yaktım gidiyom (Yalınayak-I)
Kardaşın zulmünden bıktım gidiyom (Yalınayak-I)
Boz tarlayı öptüm dizime çaldım, çırpına çırpına kalktım gidiyom (Yalınayak-I)
Kurduğum hayali yıktım gidiyom (Yalınayak-I)

2. Özlemler

Anamı bir de köyümü özledim. (Adnan Bekdemir)
Lavaşın kokusunu özledim. . (Adnan Bekdemir)
Düğünlerde çayda çıra yakmayı özledim. (Adnan Bekdemir)
Doğduğum yeri özledim. (Ali Cevat Yürekli)
Hasretine yandığım yâri özledim. (Ali Cevat Yürekli)
Deyişler okuyan Pir'i özledim. (Ali Cevat Yürekli)
Oynanan köçeği barı özledim. (Ali Cevat Yürekli)
Sözünde bulunan eri özledim. (Ali Cevat Yürekli)
Eriyince buzlar akar selleri; yüce dağ başında karı özledim. (Ali Cevat Yürekli)
Yana yana yüreğimi közledim. (Ali Kabadayı)

Yediden yetmişe her kim var ise, büyüğünü küçüğünü özledim. (Ali Kabadayı)
İçtiğimiz ayranların tasını özledim. (Ali Kabadayı)
Peynir ile çökeliğin hasını özledim. (Ali Kabadayı)
Dürmeç olan keçi kavurmasını özledim. (Ali Kabadayı)
Pilav sızgırt böreğini özledim. (Ali Kabadayı)
Deri yayığında taze yağını özledim. (Ali Kabadayı)
Çayır güreşinde gençlik çağını özledim. (Ali Kabadayı)
Her evde tutturan kış ocağını özledim. (Ali Kabadayı)
Kütüğünü köceğini özledim. (Ali Kabadayı)
Kenger kuzukulak dereotunu özledim. (Ali Kabadayı)
Son güz aylarında keklik etini özledim. (Ali Kabadayı)
Beyaz peynir ile aslan sütünü özledim. (Ali Kabadayı)
Kavun karpuz keleşini özledim. (Ali Kabadayı)
Fasulye domates patates çapariyi özledim. (Ali Kabadayı)
Fiğ yonca ekini beyaz arpasını özledim. (Ali Kabadayı)
Tandır aşu haşıl herle çorbasını ve içindeki topağını özledim. (Ali Kabadayı)
Davullu zurnalı üç gün düğünü özledim. (Ali Kabadayı)
Yahnili turşulu gelen öğünü özledim. (Ali Kabadayı)
Güzel köyümün bahçesini bağını özledim. (Ali Kabadayı)
Güzel köyümün ayvaların çiçeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Kuzuların yoncalığa salındığı günleri özledim. (Ali Kabadayı)
İbogil'in armutları yolunduğu günleri özledim. (Ali Kabadayı)
Karpuzları çalınan günleri özledim. (Ali Kabadayı)
Büyüklerin köteğini özledim. (Ali Kabadayı)
Kedisini köpeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Kırma çifte tüfeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Keklik avına gider idik. (Ali Kabadayı)
Köyümün deresini tepesini dağını özledim. (Ali Kabadayı)
Kafesteki kekliğini özledim. (Ali Kabadayı)
Yünlerini yapağını özledim. (Ali Kabadayı)
Tarlalarda alıç armut ağacı özledim. (Ali Kabadayı)
Kuşburnuyu sümsülüğü özledim. (Ali Kabadayı)
Tandır ekmeğiyle taze kaymağı özledim. (Ali Kabadayı)
Söğüdün dibinde uzun havayı özledim. (Ali Kabadayı)

- Kiriş perde bağlamayı özledim. (Ali Kabadayı)
Seyit Baba Sultan Türbesini özledim. (Ali Kabadayı)
Bulgur yarma kepeğini özledim. (Ali Kabadayı)
Beni seven sevmeyeni özledim. (Ali Kabadayı)
Dağını taşını çok özledim. (Behzat Koca)
Şimdi çiçek açar bağlar, kardeş köyümü özledim. (Eyyüp Sabır)
Ekinlerin bitişini özledim. (Eyyüp Sabır)
Horozların ötüşünü özledim. (Eyyüp Sabır)
Meyvelerin yetişini özledim. (Eyyüp Sabır)
Kardeş köyümü özledim. (Eyyüp Sabır)
Kaynak sunu özledim. (Eyyüp Sabır)
Meyvelerde hormon yoktur, kardeş köyümü özledim. (Eyyüp Sabır)
Şahin kayasını soğuk suyunu özlüyorum. (Halil Doğan)
Yeşil yaylasını yüce dağını özlüyorum. (Halil Doğan)
Seksen beşimde köyümü özledim. (Halil İbrahim Bacak)
Gündüz hayalimde gece düşümde (Halil İbrahim Bacak)
Özlüyorum toprağını taşını (Halil İbrahim Bacak)
Ah köyüm vah köyüm diye sızlarım (Halil İbrahim Bacak)
Kardaş diyen dillerini özledim. (Kaptanî)
O çamurlu yollarını özledim. (Kaptanî)
Tarladaki küllerini özledim. (Kaptanî)
Boz bulanık sellerini özledim. (Kaptanî)
Kara kovan ballarını özledim. (Kaptanî)
Gençliğimin yıllarını özledim. (Kaptanî)
Vişnelerin dallarını özledim. (Kaptanî)
Köyde hayat bir başkaydı. (Kalamî)
Çamurlara batmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Serçeyle sıvırcık vurursak yerdik (Kul Fanî-I)
Tahta çanta elde köyde okulda, sırada el tutmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Sapan taşı atmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Maşlak sırtımızda Merakomgün'de, koyun kuzu gütmesini özledim. (Kul Fanî-I)
Akşam olur üşür eve koşardık, anamın kaş çatmasını özledim. (Kul Fanî-I)
Tandırda hingel pişince burnumuza tütmesini özledim. (Kul Fanî-I)
Kaymağından tatmasını özledim. (Kul Fanî-I)

- Savurunca tığı harmanda gece, teç başında yatmasını özledim. (Kul Fanî-I)
- Horozların ötmesini özledim. (Kul Fanî-I)
- Naylon terlik giymesini özledim. (Kul Fanî-II)
- Kete yiyip doymasını özledim. (Kul Fanî-II)
- Kelek sesi duymasını özledim. (Kul Fanî-II)
- Büyük dağa çıkıp okula doğru, kızığınan kaymasını özledim. (Kul Fanî-II)
- Ahlat dalı eymesini özledim. (Kul Fanî-II)
- Töre para soymasını özledim. (Kul Fanî-II)
- Öküzler önümde şapka başımda, arpa buğday ekmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Gıcır gıcır çekmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Çamurlara çökmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Çiçek toplamaya ardıç boyuna yorulmadan çıkmasını özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Sarıçiğdem her tarafta biterdi, köklü köklü sökmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Kınalı koçlara çanı keleş seve seve takmasını özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Bizim evler harap olmuş yerinden, odasını sekmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Ağaçları sıra sıra dikmesini özledim. (Musa Merdanoğlu)
- Kıvrım kıvrım yollarını özledim. (Ömer Tozar)
- Gözümde tütüyor Sivri Tekeli çiçek kokan bellerini özledim. (Ömer Tozar)
- Boz bulanık sellerini özledim. (Ömer Tozar)
- Gözümde tütüyor Sivri Tekeli (Ömer Tozar)
- Harmanda sapların üstünde döven sürmesini özledim. (Ömer Tozar)
- Buğdayında çillerini özledim. (Ömer Tozar)
- Gonca gonca güllerini özledim. (Ömer Tozar)
- Arzularım baharını kışını (Ömer Tozar)
- Evlik dolmasını herle aşını, ocaklıkta küllerini özledim. (Ömer Tozar)
- Kağnıda koşulu kara öküzün ayağında nallarını özledim. (Ömer Tozar)
- Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın acı esen yellerini özledim. (Ömer Tozar)
- Odalarda kanepeye serili minderini çullarını özledim. Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın acı esen yellerini özledim. (Ömer Tozar)
- Yeşil sarı allarını özledim. (Ömer Tozar)
- Caylıgol Hümvek'ten fındık dererdik, kabuğunu follarını özledim. (Ömer Tozar)
- Senlen olan yıllarımı özledim. (Ömer Tozar)
- Yaylalarda mallarını özledim. (Ömer Tozar)
- Çıkmıştır yollarda şimdi madımak (Ömer Tozar)

Babam bağırdıkça duymadığımı, akşamki sopayı saymadığımı, ırmak kıyısında oynadığımı, çökeğini limlerini özledim. (Ömer Tozar)

Kırlarını çölleri özledim. (Ömer Tozar)

Lorunu, kesini özledim. (Ömer Tozar)

Minarelerinden ezan sesini, Hakk'a acık ellerini özledim. (Ömer Tozar)

Yıkanırken başıma sürerdim, çamurunu killerini özledim. (Ömer Tozar)

Öyle özledim ki sormayın gitsin (Şevki Kayaturan)

Babamın bacımın mezarı orda öyle özledim ki (Şevki Kayaturan)

Nevruzu çiğdemi bir de yemliği öyle özledim ki (Şevki Kayaturan)

Özledim köyümü görmek istiyom (Yalınayak)

3. Geçmiş hatırlama

Seher yelleri incecik eserdi. (Ali Cevat Yürekli)

Yaylada gonca gülleri açardı. (Ali Cevat Yürekli)

Muhabbetler vardı çalardı sazlar. (Ali Cevat Yürekli)

Maniler söylerdi gelinler kızlar. (Ali Cevat Yürekli)

Damların üstünde aşık atardık. (Ali Kabadayı)

Kimse görmez ise hile katardık. (Ali Kabadayı)

Bazen olur mızıkçılık yapardık. (Ali Kabadayı)

Şükürü ile bir porsuğu vurmuştuk. (Ali Kabadayı)

Uçguz'da keklige tuzak kurardık. (Ali Kabadayı)

Koşa koşa kendimizi yorardık. (Ali Kabadayı)

Kayıp olan koyuları arardık. (Ali Kabadayı)

Seyit Baba Sultan'ı ziyaret edip tekkesinde ibadet eder idik. (Ali Kabadayı)

Güç yetmezdi yiğidine merdine (Gürünlü Gülhanî)

Giden geri dönmez oldu yurduna (Gürünlü Gülhanî)

Eniştemiz Abdi davar güderdi, çoban tutan olsa bayram ederdi, gündüz gece demez dağa giderdi.

(Gürünlü Gülhanî)

Rukiye'nin zavuru yedi köyde duyulurdu. (Gürünlü Gülhanî)

Rukiye bir bağırsa gâvuru korkuturdu. (Gürünlü Gülhanî)

Yuva Deresi'nde kervan geçerdi (Gürünlü Gülhanî)

Yolcu pınarında suyun içerdi (Gürünlü Gülhanî)

Orağını alan ekin biçerdi (Gürünlü Gülhanî)

Dere tepe demez kendim yorardım (Gürünlü Gülhanî)

Ayağın kanardı çaput sarardım (Gürünlü Gülhanî)
Serçe düşürmeye tuzak kurardım (Gürünlü Gülhanî)
Kalanın ardında kayardık kızak (Gürünlü Gülhanî)
İkinciye doğru eserdi Sazak (Gürünlü Gülhanî)
Odun bulunmazdı yakardık tezek (Gürünlü Gülhanî)
Ne güzel çalardı çoban düdüğü (Gürünlü Gülhanî)
Kaynatıp yerlerdi taze hediği (Gürünlü Gülhanî)
Gençleri gökçekti, misafirperver (Halil Doğan)
Sırtına giyerdi zıvgayla şalvar (Halil Doğan)
Ağlında ormanında dağında ne günler geçirdim (Halil Doğan)
Ömrüm boyu yağmurunu yaşını, çok geçirdim baharını kışını (Halil İbrahim Bacak)
Ilık tandır kürsülerde oturdum (Hüseyin Genç)
Annem gayet güzel mihraplı dokurdu (Hüseyin Genç)
Yigitler güreşir biri yıkardı (Hüseyin Genç)
Babam komşulara oda yakardı (Hüseyin Genç)
Millet cirit için ata binerdi (Hüseyin Genç)
Davullar çalınır gençler dönerdi (Hüseyin Genç)
Al yeşil bürüklü yenge inerdi (Hüseyin Genç)
Sen bir başkasın köyüm (İsmail Nar)
Kömür yoktu tezek yaktık sobayla (İsmail Nar)
Harman sürdük tığ savurduk yabayla (İsmail Nar)
Herkes çalışırdı bin bir çabayla (İsmail Nar)
Halay çeker saz çalardık düğünde (İsmail Nar)
Koyun yaydık yaylasında dağında (İsmail Nar)
Kışın kar üstünde kayardık kızak (Kaptanî)
Şirin köyüm şimdi bana çok uzak (Kaptanî)
Bazen kesmik yanar bazen de tezek (Kaptanî)
Düğünlerde bizi uyku tutmazdı (Kaptanî)
Oyun halay bitmezdi (Kaptanî)
Sofrasında pilav turşu yetmezdi (Kaptanî)
Ağustos ayında harman koşardık (Kaptanî)
Düvenin üstünde yanar pişerdik (Kaptanî)
Fırsat bulsak bahçelere koşardık (Kaptanî)
Yakar idik gaz lambası, odayı sarardı isi, zengin vardı lüksü (Kelanî)

Tarlaya tohum ekerdik (Kelamî)
Kağnılarla sap çekerdik, alıp harmana dökerdik. (Kelamî)
Ev akardı yoktu çatı (Kelamî)
Geçinirdik iyi kötü (Kelamî)
Şafakta koşardık çiti (Kelamî)
Babamla kuzu yayardık (Kelamî)
Tandırda pişerdi çörek (Kelamî)
Yerdik kül kömbesi börek (Kelamî)
Çalışırdık kazma kürek (Kelamî)
Tığlar savururduk nice (Kelamî)
Çece mühür vurulurdu, yanında yatardık gece (Kelamî)
Kara lastik çarık giydim (Kelamî)
Mil oynardım kızak kaydım (Kelamî)
Sokularda bulgur dövdüm (Kelamî)
Halı kilim dokunurdu (Kelamî)
Ahmediye okunurdu (Kelamî)
Olurdu kavurga kavut (Kelamî)
Yaparlardı güzel uğut (Kelamî)
Yayıktay yayardık yoğurt (Kelamî)
Fırın kebab oğlak kuzu, et kokardı çarşı yüzü (Kemal Ozanoğlu)
Kızakla yarışır bazen düşerdik (Kul Fanî-I)
Yarış kazanırsak köyde şişerdik (Kul Fanî-I)
Salıncak kurmaya urgan çalardık (Kul Fanî-I)
Çayır yakar bahçelere dalardık (Kul Fanî-I)
İlkbaharda çiğdem çiçek eşerdik (Kul Fanî-I)
Çerçi gelse sevinerek koşardık (Kul Fanî-I)
Herifene yapar yüzük saklardık (Kul Fanî-I)
Değirmene unluk buğday yüklerdik (Kul Fanî-I)
Nenem süt çekerken başın beklerdik (Kul Fanî-I)
Mercimek yolardık yerdik gizlice (Kul Fanî-I)
Düven sürer türkü söyledik nice (Kul Fanî-I)
Köyde geçen yıllarımı ararım (Kul Fanî-II)
Nenem pişirirdi tandır ketesi (Kul Fanî-II)
Adol çiğdem eşer yemlikte yerdik, üstüne su içer çok şükür derdik (Kul Fanî-II)

Dağlarda koyunla kuzu güderdik (Kul Fanî-II)
Siyret okurlardı bizler dinlerdik (Kul Fanî-II)
Kışın ısınırdık tandır yanınca (Kul Fanî-II)
Erkenden uyanıp giderdik herge (Kul Fanî-II)
Gelin arabası olurdu cerge (Kul Fanî-II)
Rüzgârlara karşı açardık bağı (Kul Fanî-II)
Babam kızak yapardı ucu eğri (Kul Fanî-II)
Hocanın Gölü'nde yazın yüzerdik (Kul Fanî-II)
Bacalarda cıncık oynar gezerdik (Kul Fanî-II)
Alıçları toplar ipe dizerdik (Kul Fanî-II)
Dedem inek besler güzün keserdi (Kul Fanî-II)
Kimisi cıgızlar hemen küserdi (Kul Fanî-II)
Ekin biçer lası deste yapardık (Kul Fanî-II)
Tırmık çeker bazen işten sapardık (Kul Fanî-II)
Harman biter büyük eli öperdik (Kul Fanî-II)
Dedemiz Sivas'ta yoğurt satardı (Kul Fanî-II)
Dedem heybesinden meyve şeker atardı (Kul Fanî-II)
Çok kağını yükledim o genç yaşında (Musa Merdanoğlu)
Yalınayak düşer idim yollara (Musa Merdanoğlu)
Ahlat için çıkar idim dağlara (Musa Merdanoğlu)
Bir zamanlar çoban durdum mallara (Musa Merdanoğlu)
Düğünlerde doyamazdım oyuna (Musa Merdanoğlu)
Kuzu meler emzirirdik koyuna (Musa Merdanoğlu)
Tandırılar yanardı tezek tüterdi (Musa Merdanoğlu)
Kuşlar gelir dam başında öterdi (Musa Merdanoğlu)
Çocuk iken boz eşeğe binerdim. (Ömer Tozar)
Sevinerek yıkılgandan inerdim. (Ömer Tozar)
Göl yapıp da ırmağında çimerdim (Ömer Tozar)
Geceleri yıldızları sayardım (Ömer Tozar)
Karasaban koşup tarla sürerdik (Ömer Tozar)
Güderdik dağlarda öküzle manda (Ömer Tozar)
Çocukluk ya durmazdık bir mekânda (Ömer Tozar)
Çelik ile tork oynardık harmanda (Ömer Tozar)
Irmak kıyısında hep koşa koşa çıkardık o Cırttutaş'a (Ömer Tozar)

Sağardık çalardık kara koyunu (Şükrü Karataş)

İçerdim ayranı soğuk suyunu (Şükrü Karataş)

Nice ekin biçtim nice çift sürdüm (Yalınayak)

5. Haber alma, hayıflanma ve şikâyet

Ortaçal'da çiğdem bitti mi? (Gürünlü Gülhanî)

İbibikler gelip öttü mü? (Gürünlü Gülhanî)

Hamit Amca'm mezarlığın ardına, kürek omuzunda gitti mi? (Gürünlü Gülhanî)

Mehmet Ağabey Leyland motorunu sattı mı? (Gürünlü Gülhanî)

Şerife Bacı'm yağ peynir çökelek sattı mı? (Gürünlü Gülhanî)

Eniştemiz Abdi abayı köşeye attı mı? (Gürünlü Gülhanî)

Değiştirdi mi Rukiye'nin tavırını? (Gürünlü Gülhanî)

Rukiye kızıp kaşlarını çattı mı? (Gürünlü Gülhanî)

Teyzem hastaydı yatağa yattı mı? (Gürünlü Gülhanî)

Döndü Ana'nın dumanı bacadan tüttü mü? (Gürünlü Gülhanî)

N'oldu bu dağların maralı köyüm? (Gürünlü Gülhanî)

Yıkılmış mı bizim köyler? (Şentürk İyidoğan)

Hasta mıdır garip anam? (Şentürk İyidoğan)

Çınar diktim boy vermiş mi? (Şentürk İyidoğan)

Komşular arpa dermiş mi? (Şentürk İyidoğan)

Halam bulgurun sermiş mi? (Şentürk İyidoğan)

Bibimgilin var mı aşısı? (Şentürk İyidoğan)

Hayıflanma

Bizim yerler ah o yerler (Kemal Ozanoğlu)

Ne ark kalmış ne savacak, ocak sönmüş (Kemal Ozanoğlu)

Ah çekerim bazı bazı (Kemal Ozanoğlu)

Terk edilmiş bahçe bostan (Kemal Ozanoğlu)

Kader bizi senden almış (Kemal Ozanoğlu)

O tanıdık çehreleri bulamadım yok yerleri (Kemal Ozanoğlu)

Mezarlıkta otlar bitmiş, taşlar düşmüş adlar yitmiş (Kemal Ozanoğlu)

Çimdiğimiz göller nerde? (Kemal Ozanoğlu)

Hoş sohbetli diller nerde? (Kemal Ozanoğlu)

Pur duvarlar yana yatmış (Kemal Ozanoğlu)

Kaldırımlar yüksek atmış (Kemal Ozanoğlu)

Sanki evler yere batmış (Kemal Ozanoğlu)
Leyleklerin yuvası yok (Kemal Ozanoğlu)
Eski Zara havası yok (Kemal Ozanoğlu)
Gönül mahzun hevesi yok (Kemal Ozanoğlu)
Vatandan ayrılmak ne illet şeymiş (Ömer Tozar)
Malı mülkü araziyi hiç ettik (Şükrü Karataş)

Şikâyet

Yiğitlik kalmadı mertlik bozuldu. (Ali Cevat Yürekli)
Doğruluk var idi olmazdı yalan. (Ali Cevat Yürekli)
Alın teri yenirdi yok idi talan. (Ali Cevat Yürekli)
Elini öpecek büyük kalmadı. (Ali Kabadayı)
Evler çökmüş damlar çürük (Behzat Koca)
Şimdi perişandır halleri köyün (Halil Doğan)
Koyunu kuzusu melemez olmuş (Halil Doğan)
Belleri ta ezelden kırık (Halil Doğan)
Gurbetin zehridir geçen her günü (İsmail Nar)

5. Övgü

Genç kızları halı dokur. (Eyyüp Sabır)
O ne güzelliği onda ne hal var (Halil Doğan)
Canlara şifadır balları köyün (Halil Doğan)
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy (Halil İbrahim Bacak)
Yaz baharda coşar seli köyümün (Kamberî)
Ne güzel olurdu kaymağı yağı (Kamberî)
Çayır çimen olur yaylası dağı (Kamberî)
Çiğdem çiçek açar bahçesi bağı (Kamberî)
Burcu burcu kokar gülü köyümün (Kamberî)
Bir başka lezzette balı köyümün (Kamberî)
Bana gül görünür dağında keven (Ömer Tozar)
Harmanlarda halay çeker yiğitler (Ömer Tozar)
Doğanşar İslâm'ın muhkem bir beldesi (Ömer Tozar)
Doğanşar güzelsin hep baştanbaşa (Ömer Tozar)

6. Niyet, arzu

Dizlerim tutarken köyüme gelsem, dünya gözü ile herkesi görsem. (Ali Kabadayı)

Tınk taşını döne döne çevirsem. (Ali Kabadayı)
Köyüm sana bir kez varsam (Behzat Koca)
Dağı taşı gezip görsem (Behzat Koca)
Her yörenden sular içsem (Behzat Koca)
Nasip olsa geleceğim seneye (Gürünlü Gülhanî)
Gezmek istiyorum dağlar başında (Halil İbrahim Bacak)
Köyüme gitsem de bir zaman kalsam (Halil İbrahim Bacak)
Derede tepede dönsem dolansam (Halil İbrahim Bacak)
Yorulsam acıksam evime dönsem (Halil İbrahim Bacak)
Koyun kaymağıyla beraber yesem (Kaptanî)
Bir yol öpsem toprağını taşını (Ömer Tozar)
Sapı döktüğümüz harman yerini, unluk yuduğumuz ardıç kürünü, bostanda karpuzla
hıyar pürünü,
görmek için can atıyorum. (Sefil Selimî)
Çocukların belendiği belediye için can atıyorum (Sefil Selimî)
Boz kaldıysa rehin kalan arazi, sürmek için can atıyorum (Sefil Selimî)
Bibimgilin zekât gelen çamanı dürmek için can atıyorum çarem yok (Sefil Selimî)
Ev sahibi tehir etsin kirayı vermek için can atıyorum (Sefil Selimî)
Dişlerim tırnağımla dağları yarmak için can atıyorum (Sefil Selimî)
Dedemgilin çok vuruşan tosunu yormak için can atıyorum (Sefil Selimî)
Poyraz ile essem sılaya doğru (Şevki Kayaturan)
Demirölük suyu olsa da içsem (Şevki Kayaturan)
Sincan'dan yol alıp düzlüğe geçsem (Şevki Kayaturan)
Haziranda çayırlarda ot biçsem (Şevki Kayaturan)
Yüzüm toprağına sürmek istiyom (Yalınayak)
Tarlalara boz ot dikenler dolmuş, koşup boz öküzle sürmek istiyom (Yalınayak)
Nadas yerlerine tohumlar dikip, tırpanla kalıçla kökünü söküp, kanıyla harmana sapını
çekip, saçır düven ile sürmek istiyom. (Yalınayak)
Odaları yakan sahipler n'olmuş, çiçeği sararmış gülleri solmuş, tarlalara boz ot dikenler
dolmuş (Yalınayak)
Yuvalar dağılmış ocaklar batmış, duvarlar eğilmiş yan üstü yatmış, çileler bağrında
barınak tutmuş (Yalınayak)

7. Tasvir

Bir yanın kıraçtır bir yanın sulu, dört bir yanın dağlar sıralı köyüm (Gürünlü Gülhanî)
Ağustos ayında adam üşüdür (Gürünlü Gülhanî)

Avcılar kekliği vuralı Ala karga bu dağların kuşudur (Gürünlü Gülhanî)
Serin eser bizim yelleri köyün (Halil Doğan)
Yollarında gıcılar kağnılar (Halil Doğan)
Eğri büğrü çamur geçilmez yolu (Kamberî)
Yağmurlar yağdıkça dereler coşar, sığmaz yatağına dereler taşar (Kaptanî)
Sabah horoz öter sonra da karga (Kul Fanî-II)
Irmak kıyısında selvi söğütler (Ömer Tozar)
Kırtıllarda kekliklerin dolaşır, şahin sesi yükseğinden ulaşır, yeşmelerde koyun kuzu meleşir (Ömer Tozar)
Mehter zurna çalar davul vurulur, başpehlivan meydanlara kurulur. (Ömer Tozar)
Baharında yaylaları göçüyor, mor menekşe güzel koku saçıyor, pelitler de yonca çiçek açıyor. (Şükrü Karataş)

8. Yer adları ve Önemli İsimler

Laçın'ın gözesi doğuya bakar (Adnan Bekdemir)
Körpınar'dan Yarbağı'na bakmayı özledim. (Adnan Bekdemir)
Keremin Pınarı ne güzel akar (Adnan Bekdemir)
Koçali'nin Dağı karşı ziyaret (Adnan Bekdemir)
Tatlıçay'dan su getiren bacılar (Ali Kabadayı)
Uçguz'da keklige tuzak kurardık. (Ali Kabadayı)
Ortaçal'da çiğdem bitti mi? (Gürünlü Gülhanî)
Kızılyüce Bozoğlan'ın eşidir (Gürünlü Gülhanî)
Çayır çimen Tohdemir'in gediği (Gürünlü Gülhanî)
Akpınar'ın gözü tereli köyüm (Gürünlü Gülhanî)
Ahdim kaldı Dinlendim'in suyunda (Halil Doğan)
Kozaklı derbeder buz gibi akar (Halil Doğan)
Güldede dağının gülleri kokar (Halil Doğan)
Sırlıklı gözüdür sinemi yakar (Halil Doğan)
Güççükgeçe o harmanlar (Kemal Ozanoğlu)
Sızar akar Haçinkaya (Kemal Ozanoğlu)
Kızılırmak hasret suya (Kemal Ozanoğlu)
Hocanın Gölü'nde yazın yüzerdik (Kul Fanî-II)
Çaldibi'ni sarmış yağlıca çiğdem (Ömer Tozar)
Duman almış Tekeli'nin başını (Ömer Tozar)
Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın acı esen yellerini özledim. (Ömer Tozar)

Caylıgol Hümvek'ten fındık dererdik (Ömer Tozar)
Mezgitli Körselik Belbaşı durak (Ömer Tozar)
Gölyayla Dikenli bendeki merak (Ömer Tozar)
Irmak kıyısında hep koşa koşa çıkardık o Cırttutaş'a (Ömer Tozar)
Duman sarmış Tekeli'nin başını (Ömer Tozar)
Karanlıkdere'nin dumanını pusunu (Ömer Tozar)
Bir acayip manzaradır Çalucu (Ömer Tozar)
Demiroluk suyu olsa da içsem (Şevki Kayaturan)
Sincan'dan yol alıp düzlüğe geçsem (Şevki Kayaturan)
Daypaç Oluğu'ndan derin dereden, Sütoluk Kayalı Harmanyeri'nden (Yalınayak)
Kızıloluk'unda çok mal yatırdım (Yalınayak)
Körçe Pınarı'nda yetim oturdum (Yalınayak)
Gürlenoluk'una varsam otursam (Yalınayak)
Çok kızak güverdim Çalınbaşı'ndan (Yalınayak)

Önemli İsimler

Şerfe Bacı'm köyümüzün sunası (Gürünlü Gülhanî)
Eniştemiz Abdi davar güderdi (Gürünlü Gülhanî)
Rukiye bir bağırsa gâvuru korkuturdu. (Gürünlü Gülhanî)
Yakup Amca hasta oldu dediler. (Gürünlü Gülhanî)
İncik dayım Halil Söyler (Kemal Ozanoğlu)
Elif hala deli miydi (Kemal Ozanoğlu)
Burunsuz Kızlar'ın Deli Kiraz (Sefil Selimî)

.....

METİNLER

-1-

Adnan Bekdemir (Kangal-Kızıldikme köyü, 1959-)

Köyüme

Doksan üçte Kızıldikme kurulmuş	Koçali'nin Dağı karşı ziyaret
Merhamet önüne bir set vurulmuş	Köyünü sevmeyen olur mu hayret
Bekdemir dedem kim diye sorulmuş	Lavaşın kokusu gelmezse şayet
Özledim anamı bir de köyümü	Özledim anamı bir de köyümü

Laçın'ın Gözesi doğuya bakar

Körpınar'dan Yarbağı'na bakmayı

Keremin Pınarı ne güzel akar
Baharda kuzular yaylaya çıkar
Özledim anamı bir de köyümü
2008:19)

Cananıma papatyalar takmayı
Düğünlerde çayda çıra yakmayı
Özledim anamı bir de köyümü (Bekdemir

-2-

Ali Cevat Yürekli (İmranlı-Cerit köyü, 1950-)

Özledim

Yıllardır gezerim gurbet elleri
Sılamda doğduğum yeri özledim
Bilmem ki nicedir yârin halleri
Hasretine yandığım yâri özledim

Muhabetler vardı çalardı sazlar
Maniler söylerdi gelinler kızlar
Düşündükçe benim yüreğim sızlar
Deyişler okuyan Pir'i özledim

Yiğitlik kalmadı mertlik bozuldu
Bütün kötülükler kader yazıldı
Namusuz kollandı yoksul ezildi
Haksızlara karşı zoru özledim
2008 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K.)

İncecik eserdi seher yelleri
Yaylada açardı gonca gülleri
Eriyince buzlar akar selleri
Yüce dağ başında karı özledim

Kurumuştur artık dereler çaylar
Kimseler kalmamış virandır köyler
Eskiden kurulan düğünler toylar
Oynanan köçeği barı özledim

Doğruluk var idi olmazdı yalan
Alın teri yenirdi yok idi talan
Yürekli'yim der ki kıymetim bilen
Sözünde bulunan eri özledim (6 Eylül Mart

-3-

Ali Kabadayı (Divriği- Diktaş köyü, 1939-)

Özledim

Diktaş köyüm seni ben çok özledim
Yana yana yüreğimi közledim
Yediden yetmişe her kim var ise
Büyüğünü küçüğünü özledim

İçtiğimiz ayranların tasını
Peynir ile çökeliğin hasını
Dürmeç olan keçi kavurmasını
Pilav sızgırt böreğini özledim

Deri yayığında taze yağını
Çayır güreşinde gençlik çağını
Her evde tütüren kış ocağını
Kütüğünü köçeğini özledim

Kenger kuzukulak dereotunu
Son güz aylarında keklik etini
Beyaz peynir ile aslan sütünü
Kavun karpuz keleşini özledim

Fasulye domates pattes çaparı
Fiğ yonca ekini beyaz arpası
Tandır aşısı haşıl herle çorbası
İçindeki topağını özledim

Kuzuları yoncalığa salarken
İbogil'in armutları yolarken
Elmalı'da karpuzları çalarken
Korkup kaçan ödleğini özledim

Tatlıçay'dan su getiren bacılar
Ağır olur cekkilleri gıcılar
Aç kurtların kaçırdığı bocular
Kedisini köpeğini özledim

Kar yağar çıkarsa çarık bağına
Biz de gider idik keklik avına
Deresine tepesine dağına
Kafesteki keklğini özledim

Değirmende Bitli Veysel pağacı
Sıra için olurlardı davacı
Tarlalarda alıç armut ağacı
Kuşburnuyu sümsülüğü özledim

Seyit Baba Sultan'ı da ziyaret
Tekkesinde eder idik ibadet
O şehitler serverinden inayet
Türbesini ipeğini özledim

Kabadayı Almanya'da gülmedi
Elini öpecek büyük kalmadı
Hiç kimsenin bedduasın almadı

Davullu zurnalı üç gün düğünü
Yahnili turşulu gelen öğünü
Güzel köyüm bahçesini bağını
Ayvaların çiçeğini özledim

Damların üstünde aşık atardık
Kimse görmez ise hile katardık
Bazen olur mızıkçılık yapardık
Büyüklerin köteğini özledim

Karşı bostan ışımadan varmıştık
Etrafını köpeklerle sarmıştık
Şükrü ile bir porsuğu vurmıştık
Kırma çifte tüfeğini özledim

Uçguz'da keklige tuzak kurardık
Koşa koşa kendimizi yorardık
Kayıp olan koyuları arardık
Yünlerini yapağını özledim

Cuma tatil gezmek tozmağ kıyağı
Tandır ekmeğiyle taze kaymağı
Söğüdün dibinde uzun havayı
Kiriş perde bağlamayı özledim

Dizlerim tutarken köyüme gelsem
Dünya gözü ile herkesi görsem
Tınk taşını döne döne çevirsem
Bulgur yarma kepeğini özledim

Beni seven sevmeyeni özledim (Kabadayı 2009:162-164)

-4-

Behzat Koca (Divriği- Akpelit (Gemhu) köyü, 1928-)

Çıktım Köyden

Yıllar evvel çıktım köyden	Köyüm senin derdin büyük
Keşke doğmasaydım orda	Sular akar bölük bölük
Yıkılmıştır evim köyüm	Evler çökmüş damlar çürük
Keşke doğmasaydım orda	Keşke doğmasaydım orda

Çok özledim dağın taşın	Köyün üstü sıra kaya
Köyüm senin dertli başın	Cehaletten kaldık yaya
Yollar yoktur zordur işin	İnsanoğlu gider aya
Keşke doğmasaydım orda	Keşke doğmasaydım orda

Dere tepe geçtik geldik	Şafak söktü güneş doğdu
Gurbet elde mekân kurduk	Çark-ı devran böyle döndü
Köyüm senden ayrı kaldık	Köyüm senin anın kaldı
Keşke doğmasaydım orda	Keşke doğmasaydım orda

Köyüm sana bir kez varsam	Issız dağlar kuş ötmüyor
Dağı taşı gezip görsem	Bağır bağır ses gitmiyor
Her yörenden sular içsem	Behzat söyler dert bitmiyor
Keşke doğmasaydım orda	Keşke doğmasaydım orda (Sinemi 2007:6)

-5-

Eyyüp Sabır (Şarkışla-Kalecik köyü, 1944-)

Köyümü Özledim

Karlı dağlar karlı dağlar	Ekinlerin bitişini
Eteğinde sular çağlar	Horozların ötüşünü
Şimdi çiçek açar bağlar	Meyvelerin yetişini
Kardeş köyümü özledim	Kardeş köyümü özledim

Kırlarda çiçek açıyor	Baharda koyun kuzular
Turnalar gökte uçuyor	Al yeşil olmuş yazılar
Herkes kaynak su içiyor	Herkes sılasın arzular

Kardeş köyümü özledim

Kardeş köyümü özledim

Genç kızları halı dokur

Köye gelmiş ebe doktor

Bülbül gibi Kur'an okur

Herkesin saygısı çoktur

Herkesin dilinde şükür

Meyvelerde hormon yoktur

Kardeş köyümü özledim

Kardeş köyümü özledim

Gül sunarım Hak'tan yana

Bir su içsem kana kana

Akşam gelir inek dana

Kardeş köyümü özledim (Sabbır 2008:301)

-6-

Gürünlü Gülhanî [Gürün-Ayvalı (*Şeref*) köyü, 1940-]

Hacı

Yine bahar geldi özledim köyü

Güç yetmezdi yiğidine merdine

Ortaçal'da çiğdem bitti mi Hacı

Giden geri dönmez oldu yurduna

Kalanın ardına yuva yapardı

Hamit Amca'm mezarlığın ardına

İbibikler gelip öttü mü Hacı

Kürek omuzunda gitti mi Hacı

Eniştemiz Abdi davar güderdi

Mehmet Ağbey huy edindi sakayı

Çoban tutan olsa bayram ederdi

Borçluya kaptırdı iki yakayı

Gündüz gece demez dağa giderdi

Ne keçiyi koydu ne de tekeyi

Abayı köşeye attı mı Hacı

Leyland motorunu sattı mı Hacı

Değişti mi Rukiye'nin tavırı

Şerfe Bacı'm köyümüzün sunası

Yedi köyde duyulurdu zavuru

Daha ellerinde durur kınası

Bir bağırrsa korkuturdu gâvuru

Bir ineği vardı iki danası

Kızıp kaşlarını çattı mı Hacı

Yağ peynir çökelek sattı mı Hacı

Bir teyzem var idi göçtü Gürün'e

Yakup Amca hasta oldu dediler

Bekler gurbet eli körü körüne

Köyde üç-beş yaşlı kaldı dediler

Söylemez derdini demez birine

Çoklarını sordum öldü dediler

Hastaydı yatağa yattı mı Hacı

Kara toprak yedi yuttu mu Hacı

Gülhanî'yim dert doldurdum sineye

Nasip olsa geleceğim seneye

Benden selâm söylen Döndü Ana'ya

Dumanı bacadan tüttü mü Hacı (Aşık Gülhani 1992: 67)

-7-

Gürünlü Gülhanî

Köyüm

Bir zaman Şeref'tin şimdi Ayvalı

Yuva Deresi'nde kervan geçerci

Benim gibi bahtı karalı köyüm

Yolcu pınarında suyun içerdi

Bir yanın kıraçtır bir yanın sulu

Orağını alan ekin biçerci

Dört bir yanın dağlar sıralı köyüm

Böyle gidilir mi ileri köyüm

Kalanın ardında kayardık kızak

Dere tepe demez kendim yorardım

İkinciye doğru eserdi Sazak

Ayağın kanardı çaput sarardım

Odun bulunmazdı yakardık tezek

Serçe düşürmeye tuzak kurardım

Yirminci yüzyılda çıralı köyüm

N'oldu bu dağların maralı köyüm

Ne güzel çalardı çoban düdüğü

Kızılyüce Bozoğlan'ın eşidir

Kaynatıp yerlerdi taze hediği

Ağustos ayında adam üşüdür

Çayır çimen Tohdemir'in gediği

Ala karga bu dağların kuşudur

Akpınar'ın gözü-tereli köyüm

Avcılar kekliği vuralı köyüm

Yaz baharda hacı leylek gelirse

Çok sevilir yuvasını bulursa

Belki bir gün beni soran olursa

Desinler **Gülhanî** buralı köyüm (Şiir Antolojisi 2006:159-60)

-8-

Halil Doğan (Şarkışla, 1945-)

Köyüm

Gayet özlüyorum güzel köyümü

Gençleri gökçekti misafirperver

Şahin kayasını soğuk suyunu

Sirtına giyerdi zıvgayla şalvar

Yeşil yaylasını yüce dağını

O ne güzellikti onda ne hal var

Kokuyor burnuma gülleri köyün

Canlara şifadır balları köyün

Kozaklı derbeder buz gibi akar
Güldede dağının gülleri kokar
Sırlıklı gözükür sinemi yakar
Gıcılar kağnılar yolları köyün

Ne günler geçirdim ben de köyümde
Ağılında ormanında dağında
Ahdim kaldı Dinlendim'in suyunda
Serin eser bizim yelleri köyün

Koyunu kuzusu melemez olmuş
Komşular yurduna gelemez olmuş
Ağlamış yüzleri gülemez olmuş
Ta ezelden kırık belleri köyün
278-79)

Doğan Beyyurdu'nu hayal edersin
Kendin gurbet elde nasıl gidersin
Gitsen dahi orda figan edersin
Şimdi perişandır halleri köyün (Sinemi 2007:

-9-

Halil İbrahim Bacak (Sivas-Hıdırnalı köyü, 1924-2008)

Köy Özlemi

Köyümü özledim seksen beşimde
Gündüz hayalimde gece düşümde
Gezmek istiyorum dağlar başında
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy

Köyüme gitsem de bir zaman kalsam
Derede tepede dönsem dolansam
Yorulsam acıksam evime dönsem
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy

Köyüm köyüm diye hâlâ özlerim
Gözüm görmez oldu tutmaz dizlerim
Ah köyüm vah köyüm diye sızlarım
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy
2008: 143)

Ömrüm boyu yağmurunu yaşını
Çok geçirdim baharını kışını
Özlüyorum toprağını taşını
Çiğdem çiçek kekik kokan dağlar oy (Eraslan

-10-

Hüseyin Genç (Kangal-Alacahan Bucağı, 1940-)

Köyümde Kaldı

Gine hatırladım eski günleri
Ağlayıp gülenler köyümde kaldı
Acı tatlı geçen bunca yılları
Yaşayıp ölenler köyümde kaldı

Ilık tandır kürsülerde oturdum
Elif-Be'yi ezberledim bitirdim
Ben babamı çok küçükken yitirdim
Tanıyıp bilenler köyümde kaldı

Bir evin ziyneti altın ve bakır
Çocuklar gizlice hep Kur'an okur
Annem gayet güzel mihraplı dokur
Arayıp bulanlar köyümde kaldı

Geriye bakanlar tarihi yaşar
Düşmüş bir sevdaya dünyasın boşar
Ezanı duyanlar camiye koşar
Beş vakit kılanlar köyümde kaldı

Millet cirit için ata binerdi
Davullar çalınır gençler dönerdi
Al yeşil bürüklü yenge inerdi
Arap at alanlar köyümde kaldı

Hüseyin meydanda herkes bakardı
Yiğitler güreşir biri yıkardı
Babam komşulara oda yakardı
Zikire dalanlar köyümde kaldı (Genç Byy.: 42)

-11-

İsmail Nar (Kangal- Karanlık köyü, 1940-)

Köyüm

Aklıma getirip seni andıkça
Bana göre bir başkasın sen köyüm
Geçmişine bakıp bakıp daldıkça
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Sende doğdum seni unutmam asla
Şu gönlüm dolsa da gam ile yasla
Seni methederim gelecek nesle
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Kömür yoktu tezek yaktık sobayla
Harman sürdük tığ savurduk yabayla
Herkes çalışırdı bin bir çabayla
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Halay çeker saz çalardık düğünde
Koyun yaydık yaylasında dağında
Attın gurbet ele gençlik çağında
Bana göre bir başkasın sen köyüm

Sende yaşar yoksulları zengini
Herkes bulmuş lâyığını dengini
Gurbetin zehridir geçen her günü
Bana göre bir başkasın sen köyüm

İsmail Nar'ım der çalam sazımı
Zalim felek güldür gayri yüzümü
Sıla hasretiyle yaktım özümü
Bana göre bir başkasın sen köyüm (Ozanlar Ant

2002: 117)

-12-

İsmetî

Elveda

Nice yıllar ecdadımın ocağı
Gidiyorum şimdi size elveda
Tandırının buram buram sıcağı

Çok çiğnedim eşik ile yolunu
Çok sınadım uğur ile sulunu
Çok kokladım tütün ile külünü

Gidiyorum şimdi size elveda

Gidiyorum şimdi size elveda

Yok paraya gitti sarı inekler
Garip tavuklar da yerde pinekler
Dızır dızır uçan kara sinekler
Gidiyorum şimdi size elveda

İsmetî'yim azdı yine yareler
Bulamadım geçim ile çareler
Duvardaki saklı duran fareler
Gidiyorum şimdi size elveda (Kaya 1984: 35)

-13-

Kamberî (Kamber Nar, Kangal-Karanlık, 1956-)

Köyüm

Şimdi uzaklarda bir köyüm kaldı
Hayalimden gitmez hali köyümün
Yaşam dedi beni gurbete saldı
Yaz baharda coşar seli köyümün

Ne güzel olurdu kaymağı yağı
Çayır çimen olur yaylası dağı
Çiğdem çiçek açar bahçesi bağı
Burcu burcu kokar gülü köyümün

Çocukluğum orda hatıra dolu
Eğri büğrü çamur geçilmez yolu
İster diken olsun isterse çalı
Bir başka lezzette balı köyümün

Kamberî'yim işte böyle seslenir
Hasretinle göz pınarım ıslanır
Alır sazın bir köşeye yaslanır
Dertli dertli çalar teli köyümün (Nar 2002: 83)

-14-

Kaptanî [Hayrettin Köşe, Sivas-Çayboyu (Pirkinik) köyü 1952-]

Özledim

Yine hatırladım güzel Sivas'ı
Kardaş diyen dillerini özledim
Şimdi köylerinde duyulur sesim
O çamurlu yollarını özledim

Kışın kar üstünde kayardık kızak
Şirin köyüm şimdi bana çok uzak
Bazen kesmik yanar bazen de tezek
Tarladaki küllerini özledim

Benim memlekette olmaz ki tasam
Hoşunuza gider bir şey anlatsam
Koyun kaymağıyla beraber yesem
Kara kovan ballarını özledim

Kapkara bulutlar dağlardan aşar
Yağmurlar yağdıkça dereler coşar
Sıgmaz yatağına dereler taşar
Boz bulanık sellerini özledim

Ağustos ayında harman koşardık
Düvenin üstünde yanar pişerdik

Düğünlerde bizi uyku tutmazdı
Kaptanî'yim oyun halay bitmezdi

Fırsat bulsak bahçelere koşardık

Sofrasında pilav turşu yetmezdi

Vişnelerin dallarını özledim

Gençliğimin yıllarını özledim (Köse 2005:49)

-15-

Kelamî (İsmet Yılmaz, Ulaş- Eskikarahisar köyü, 1956-)

Bir Başkaydı

Köyümüz aklıma düştü

Yakar idik gaz lambası

Köyde hayat bir başkaydı

Odayı sarardı isi

Ayrılalı çok yıl geçti

Zengin vardı lüküsü

Köyde hayat bir başkaydı

Köyde hayat bir başkaydı

Ev akardı yoktu çatı

Tarlaya tohum ekerdik

Geçinirdik iyi kötü

Kağnılarla sap çekerdik

Şafakta koşardık çiti

Alıp harmana dökerdik

Köyde hayat bir başkaydı

Köyde hayat bir başkaydı

Tığlar savururduk nice

Babamla kuzu yayardık

Mühür vurulurdu çece

Sayar hevşiye koyardık

Yanında yatardık gece

Her zor engeli aşardık

Köyde hayat bir başkaydı

Köyde hayat bir başkaydı

Kara lastik çarık giydim

Tandırda pişerdi çörek

Mil oynardım kızak kaydım

Yerdik kül kömbesi börek

Sokularda bulgur dövdüm

Çalışırdık kazma kürek

Köyde hayat bir başkaydı

Köyde hayat bir başkaydı

Olurdu kavurga kavut

Kemk kurulur bekinirdi

Yaparlardı güzel uğut

Halı kilim dokunurdu

Yayıktayardı yoğurt

Ahmediye okunurdu

Köyde hayat bir başkaydı

Köyde hayat bir başkaydı

Kelamî gam baştan gitmez

Bağım viran bülbül ötmez

Anlatmaya bunlar yetmez

Köyde hayat bir başkaydı (Sinemi 2007: 542)

-16-

Kemal Ozanoğlu (Zara 1929-)

Zara Destanı

Kimlerinde kimler dolmuş
Bizim yerler ah o yerler
Sanki dersin viran olmuş
Bizim yerler ah o yerler

Güççükgeçe o harmanlar
Konmuş ufak ufak damlar
Aldı beni dertler gamlar
Bizim yerler ah o yerler

O konaklar eski evler
İncik dayım Halil Söyler
Bile göçmüş ağ'lar beyler
Bizim yerler ah o yerler

Gezdim bir köşe bucak
Ne ark kalmış ne savacak
Değirmenler sönmüş ocak
Bizim yerler ah o yerler

Elif Hala deli miydi
Temürağa veli miydi
Bunlar Hakk'ın yeli miydi
Bizim yerler ah o yerler

Kışlalar bir ulu yazı
Bölük pörçük durur izi
Ah çekerim bazı bazı
Bizim yerler ah o yerler!

Fırın kebab oğlak kuzu
Mangallarda pelit közü
Et kokardı çarşı yüzü
Bizim yerler ah o yerler

Anlar mıyım durdan-sustan
Geçilmiyor gamdan yastan
Terk edilmiş bahçe bostan
Bizim yerler ah o yerler

Bir kuruca adın kalmış
Ağızlarda tadın kalmış
Kader bizi senden almış
Bizim yerler ah o yerler

O tanıdık çehreleri
Bulamadım yok yerleri
Bakar durur birileri
Bizim yerler ah o yerler

Sızar akar Haçinkaya
Köprü göçmüş kaldım yaya
Kızılırmak hasret suya
Bizim yerler ah o yerler

Mezarlıkta otlar bitmiş
Taşlar düşmüş adlar yitmiş
Sahipleri göçmüş gitmiş
Bizim yerler ah o yerler

Pur duvarlar yana yatmış
Kaldırımlar yüksek atmış
Sanki evler yere batmış
Bizim yerler ah o yerler

Çimdiğimiz göller nerde
Hoş sohbetli diller nerde
Her bir parçam hep bir yerde
Bizim yerler ah o yerler

Çok dolandım hep arandım
Terk edilmiş ören sandım
Hayıflandım buna yandım
Bizim yerler ah o yerler

Leyleklerin yuvası yok
Eski Zara havası yok
Gönül mahzun hevesi yok
Bizim yerler ah o yerler

Kim ağlaya kimler güle
Gülsüz viran bağ bülbüle
Dön geri de bir bak hele
Bizim yerler ah o yerler

Uzattım mı sözleri ben
Ağlattım mı gözleri ben
Kemal vurgun ta derinden
Bizim yerler ah o yerler (Acar: 115-116)

-17-

Kul Fanî (Mahir Güler, Sivas-Bademkaya köyü, 1960-)

Özledim I

Bir anda geçmişim geldi aklıma
Çamurlara batmasını özledim
Serçeyle sıvırcık vurursak yerdik
Sapan taşı atmasını özledim

Büyükler severdi giderken yolda
Bizlere nasihat olurdu dalda
Tahta çanta elde köyde okulda
Sırada el tutmasını özledim

Kızakla yarışır bazen düşerdik
Yarış kazanırsak köyde şişerdik
Akşam olur üşür eve koşardık
Anamın kaş çatmasını özledim

“Hopla Ara Gitti” “Bindiri Bin” de
Oynardık hatıram saklıdır sende
Maşlak sırtımızda Merakomgün’de
Koyun kuzu gütmesini özledim

Salıncak kurmaya urgan çalardık
Çayır yakar bahçelere dalardık
Sofu dede derdik gizli yolardık
Elmaların yetmesini özledim

İlkbaharda çiğdem çiçek eşerdik
Çerçi gelse sevinerek koşardık
Pişince tandırda hıngel yaşardık
Burnumuza tütmesini özledim

Mercimek yolardık yerdik gizlice

Herifene yapar yüzük saklardık

Düven sürer türkü söyledik nice
Savurunca tığı harmanda gece
Teç başında yatmasını özledim

Değirmene unluk buğday yüklerdik
Nenem süt çekerken başın beklerdik
Kaymağından tatmasını özledim

Kulfanî gerçektir değıldir yalan

Sevinir hasılat köyde bol alan

Reşberin kurulu saati olan

Horozların ötmesini özledim (14 Nisan 2007 günü tarafımızdan derlenmiştir. (D.K)

-18-

Kul Fanî (Mahir Güler)

Özledim II

Köyde geçen yıllarımı ararım

Naylon terlik giymesini özlödim

Nenem pişirirdi tandır ketesi

Kete yiyip doymasını özledim

Adol çiğdem eşer yemlikte yerdik

Üstüne su içer çok şükür derdik

Dağlarda koyunla kuzu güderdik

Kelek sesi duymasını özledim

Siyret okurlardı bizler dinlerdik

Diz çöker oturur eyce anlardık

Uyku gelse yatmaz biraz yanlardık

Sohbetin aşk yaymasını özledim

Şad olun kaymağa ekmek banınca

Kışın ısınırdık tandır yanınca

Büyükler bizlere sevgi sununca

Küçüklerin saymasını özledim

Rüzgârlara karşı açardık bağı

Babam kızak yapardı ucu eğri

Büyük dağa çıkıp okula doğru

Kızağınan kaymasını özledim

Sabah horoz öter sonra da karga

Erkenden uyanıp giderdik herge

Gelin arabası olurdu cerge

Yörelere uymasını özledim

Hocanın Gölü'nde yazın yüzerdik

Bacalarda cıncık oynar gezerdik

Alıçları toplar ipe dizerdik

Ahlat dalı eymesini özledim

“Hopla Ara Gitti” oynu eserdi

Kimisi cıgızlar hemen küserdi

Dedem inek besler güzün keserdi

Nenem yapar kıymasını özledim

Dedemiz Sivas'ta yoğurt satardı

Gelirken tarlacı deste tutardı

Heybesinden meyve şeker atardı

Ekin biçer lası deste yapardık

Tırmık çeker bazen işten sapardık

Harman biter büyük eli öperdik

Sonra ordan tüymesini özledim

Töre para soymasını özledim

Kulfanî hayatın döndü rüyaya

Dostun emeğini veriyor zaya

Gördüm ki alışmış insan riyaya

Tövbe edip caymasını özledim (14 Nisan 2007 günü tarafımızdan derlenmiştir.)

-19-

Musa Merdanoğlu (Şarkışla-Kaymak köyü, 1939-)

Özledim

Öküzler önümde şapka başımda

Yalınayak düşer idim yollara

Arpa buğday ekmesini özledim

Ahlat için çıkar idim dağlara

Çok kağını yükledim o genç yaşında

Bir zamanlar çoban durdum mallara

Gıcır gıcır çekmesini özledim

Çamurlara çökmesini özledim

Tandırılar yanardı tezek tüterdi

Düğünlerde doyamazdım oyuna

Kuşlar gelir dam başında öterdi

Kuzu meler emzirirdik koyuna

Sarıçiğdem her tarafta biterdi

Çiçek toplamaya ardıç boyuna

Köklü köklü sökmesini özledim

Yorulmadan çıkmasını özledim

Her âşığın kabul olmaz dileği

Bir yaram var sızılıyor derinden

Onun için sevmem çark-ı feleği

Gerçek âşık ayrılamaz pirinden

Kınalı koçlara çanı keleş

Bizim evler harap olmuş yerinden

Seve seve takmasını özledim

Odasını sekmesini özledim

Merdanoğlu dostlar bana küsmesin

Acı yeller üstümüze esmesin

Bizim ağaçları kimse kesmesin

Sıra sıra dikmesini özledim (Naçari 1995: 686)

-20-

Ömer Tozar (Doğanşar, 1954-)

Doğanşar'a Özlem

Derdin ile oldum divane deli

Çocuk iken boz eşeğe binerdim

Kıvrım kıvrım yollarını özledim

Sevinerek yıkıldandan inerdim

Gözümde tütüyor Sivri Tekeli

Göl yapıp da ırmağında çimerdim

Çiçek kokan bellerini özledim

Boz bulanık sellerini özledim

Şu deli gönlüme vuramadım gem

Salısok'tan kaval sesi duyardım

Sakin bu halime eyleme sitem

Bu nağmeye çaresizce uyardım

Çaldibi'ni sarmış yağlıca çiğdem

Geceleri yıldızları sayardım

Gonca gonca güllerini özledim

Senin bu tür hallerini özledim

Duman almış Tekeli'nin başını

Var mı seni benden daha çok seven

Arzularım baharını kışını

Bana gül görünür dağında keven

Evlik dolmasını herle aşını

Harmanda sapların üstünde döven

Ocaklıkta küllerini özledim

Buğdayında çillerini özledim

Irmak kıyısında selvi söğütler

Dağların boş olur gelince güzün

Düğünlerde o söylenen ağıtlar

Kırların bir cennet olmasa düzün

Harmanlarda halay çeker yiğitler

Kağnıda koşulu kara öküzün

"Kardaş beri gel"lerini özledim

Ayağında nallarını özledim

Derlerdi ki; "Falanca yer perili"

Muhkem bir beldesi ora İslâm'ın

Dört bir yanın birbirine girili

Olsa da gülersin kederin gamın

Odalarda kanepeye serili

Haştaş Küllüce hem Alaçam'ın

Minderini çullarını özledim

Acı esen yellerini özledim

Güderdik dağlarda öküzle manda

Kırtıllarda kekliklerin dolaşır

Çocukluk ya durmazdık bir mekânda

Şahin sesi yükseğinden ulaşır

Çelik ile tork oynardık harmanda

Yeşmelerde koyun kuzu meleşir

Yaylalarda mallarını özledim

Yeşil sarı allarını özledim

Mezgitli Körselik Belbaşı durak
Gölyayla Dikenli bendeki merak
Çıkmıştır yollarda şimdi madımak
Döllüklerin döllerini özledim

Yıldı bir gün panayırı kurulur
Mehter zurna çalar davul vurulur
Başpehlivan meydanlara kurulur
Dosta acık kollarını özledim

Babam bağırdıkça duymadığımı
Akşamki sopayı saymadığımı
Irmak kıyısında oynadığımı
Çökeğini limlerini özledim

Her gün düşlerimde seni görürdüm
Gelmek için canlarımı verirdim
Yıkanırken başıma da sürerdim
Çamurunu killeri özledim

Yüzük odasında yiğidim diyen
Yüzük bende deyip sopayı yiyen
Yüzükte yenilip hilleti giyen
O acayıp kullarını özledim

Bir acayıp manzaradır Çalucu
Besürü havile tatlı alucu
Demirci örsünde döverken tucu
Alınıdaki terlerini özledim

2000:50)

-21-

Karasaban koşup tarla sürerdik
Toprakları kat kat edip dürerdik
Caylıgol Hümvek'ten fındık dererdik
Kabuğunu follarını özledim

Top perçemli kızlar yorulmak neymiş
Bilmezler yeşmede ederler emiş
Vatandan ayrılmak ne illet şeymiş
Senlen olan yıllarımı özledim

Irmak kıyısında hep koşa koşa
Çocuklar çıkardık o Cırttutaş'a
Doğanşar güzelsin hep baştanbaşa
Cücüleri çallarını özledim

Duman sarmış Tekeli'nin başını
Özledim lorunu bir de keşini
Bir yol öpsem toprağını taşını
Kırlarını çöllerini özledim

Gelin olan genç kızların yasını
Karanlıkdere'nin dumanını pusunu
Minarelerinden ezan sesini
Hakk'a açık ellerini özledim

Doğanşar **Ömer**'in öz cennet yurdu
Eksilmez dağların dolanır kurdu
Hasretinden yine gönlüm kudurdu
Bir gel desen gellerini özledim (Karaman

Sefil Selimî (Ahmet Günbulut, Şarkışla-1932-2003)

Çarem Yok

Gurbette yaşamak zor ve ağırmiş
Varmak için can atıyom çarem yok
Vatanımdan dostlar beni çağırmiş
Sarmak için can atıyom çarem yok

Sapı döktüğümüz harman yerini
Unluk yuduğumuz ardıç kürünü
Bostanda karpuzla hıyar pürünü
Görmek için can atıyom çarem yok

Tavukların su içtiği yalağı
Mangır mangır mangırdayan balağı
Çocukların belendiği beleği
Sermek için can atıyom çarem yok

Komşulardan sapıttığım hızarı
Alıp vermediğim kalın gözeri
Gizli gizli taşın akşam üzeri
Kırmak için can atıyom çarem yok

Burunsuz Kızlar'ın Deli Kiraz'ı
Duruyor mu çaldığımız terazi
Boz kaldıysa rehin kalan arazi
Sürmek için can atıyom çarem yok

Kumarcıdan kaçırırdım yemeni
Ortakçıdan yürütürdüm samanı
Bibimgilin zekat gelen çamanı
Dürmek için can atıyom çarem yok

Faiz ile aldığımız parayı
Ev sahibi tehir etsin kirayı
İsterlerse açacağım arayı
Vermek için can atıyom çarem yok

Tarla bulup bolca ekin kiskayı
Çok bitirsin keskin alın muskayı
Duydum kurtlar yutmuş coruk toskayı
Vurmak için can atıyom çarem yok

Halamın gelinlik kına tasını
Abdest ibriğini namaz fesini
Dedemgilin çok vuruşan tosunu
Yormak için can atıyom çarem yok

Gün aşmadan aşamıyom dağları
Sefil Selimî'yi bağlar bağları
Dişlerim tırnağımla dağları
Yarmak için can atıyom çarem yok

(Aslanoğlu:1978:79-81)

-22-

Şentürk İyidoğan (Zara-Beyyınar köyü, 1969-)

Söyle Bana

Yıkılmış mı bizim köyler
Söyle bana söyle turnam
Hasta mıdır garip anam
Söyle bana söyle turnam

Çınar diktim boy vermiş mi
Komşular arpa dermiş mi
Halam bulgurun sermiş mi
Söyle bana söyle turnam

Ağır geçer kara kışı Babam kalkıp ateş yakar
Kar birikir damın başı Tezeği kendince kokar
Bibimgilin var mı aşısı Habersizdir **Şentürk** bakar
Söyle bana söyle turnam Söyle bana söyle turnam (11 Aralık 2008
2008 günü tarafımızdan derlenmiştir)

-23-

Şevki Kayaturan (Kangal-Gürpınar köyü, 1964-)

Öyle Özledim ki

Poyraz ile essem sılaya doğru Demiroluk suyu olsa da içsem
Hasretin Sivas'ım bitirdi gayrı Sincan'dan yol alıp düzlüğe geçsem
Senede üç-beş gün olmuyor hayrı Haziranda çayırlarda ot biçsem
Öyle özledim ki sormayın gitsin Öyle özledim ki sormayın gitsin

Geçen yıl uğradım fazla durmadım Kışın yağar iken kar ile dolu
Sohbet için akranlarım görmedim Kapanırdı Sivas Malatya yolu
Camisinde çoktan cuma kılmadım Kavurur insanı ayazı donu
Öyle özledim ki sormayın gitsin Öyle özledim ki sormayın gitsin

Yanıyor yüreğim gurbette darda **Kayaturan** coşup çağlarken seli
Gel gör ki kardaşım kalmışım darda Tan vaktinde esen seherde yeli
Babamın bacımın mezarı orda Nevruzu çiğdemi bir de yemliği
Öyle özledim ki sormayın gitsin Öyle özledim ki sormayın gitsin (Kayaturan
2008: 95-5)

-24-

Şükrü Karataş (Sivas-Hıdırnalı köyü, 1959-)

Ben Köyümü Özlerim

Gurbet ele akın akın göç ettik Mahvetti bizleri gurbet oyunu
İnanın ki biz ne kadar suç ettik Sağırdık çalardık kara koyunu
Malı mülkü araziyi hiç ettik İçerdim ayrıntı soğuk suyunu
Özlerim de ben köyümü özlerim Özlerim de ben köyümü özlerim

Baharında yaylaları göçüyor

Mor menekşe güzel koku saçıyor

Pelitler de yonca çiçek açıyor

Özlerim de ben köyümü özlerim (7 Haziran 2009 günü tarafımızdan derlenmiştir)

-25-

Yalınayak (Şarkışla-Yalanı köyü, 1959-)

Gidiyom

Bir türlü sığmadım baba yurduma

Zekât ceketimi attım dalıma

İçimde acıyla çıktım gidiyom

Kimse acımadı öksüz halıma

Dönemem ki naçar kesik ardıma

Yana yana boz öküze malıma

Haneme çaresiz baktım gidiyom

Gönlümü kahırla yıktım gidiyom

Görünmez gurbetin bilinmez ardı

Çalıştım çırpındım eyledim zarar

Garip viranemde çok ahım vardı

Bundan sonra onsam ne yara sarar

Felek kollarımı kökünden kırdı

Sahipsiz yetimi kim arar sorar

Bağrımı ah ile yaktım gidiyom

Başımı taşlara çaktım gidiyom

Elim boş gözüm yaş düştüm yollara

Hakkım yiyenlere eyledim haram

Kader bizi koydu acı hallere

Kapanmaz kardaştan açılan yaram

Hayattaki eski kendir çullara

Yersiz yurtsuz kime misafir varam

Eğildim gözlerim sıktım gidiyom

Kardaşın zulmünden bıktım gidiyom

Ele güne karşı çok verdim çaba

İki üç yaşımda anasız kaldım

Çektiğim çileler gelmez hesaba

Doğuştan sırtıma yükümü aldım

Velhasıl yuvadan atıldım baba

Boz tarlayı öptüm dizime çaldım

Kurduğum hayali yıktım gidiyom

Çırpına çırpına kalktım gidiyom

Sazım böyle çalar bizim havayı

O ulu divana koydum davayı

Yalınayak gezdim dağı ovayı

Gözeri direğe taktım gidiyom (Karadağ 2009: 101)

-26-

Yalınayak

İstiyom

Sıladan acılı bir haber aldım

Odaları yakan sahipler n'olmuş

Özledim köyümü görmek istiyom
Geçim derdi ile hasret kaldım
Yüzüm toprağına sürmek istiyom

Çiçeği sararmış gülleri solmuş
Tarlalara boz ot dikenler dolmuş
Koşup boz öküzle sürmek istiyom

Nadas yerlerine tohumlar dikip
Tırpanla kalıçla kökünü söküp
Kağıyla harmana sapını çekip
Saçıp düven ile sürmek istiyom

Yuvalar dağılmış ocaklar batmış
Duvarlar eğilmiş yan üstü yatmış
Çileler bağrında barınak tutmuş
Yarasına merhem sürmek istiyom

Sefalet bağrına çökmüş oturmuş
Kimini göçürmüş kimin batırmış
Hasret yatağına çoğun yatırmış
Kovalayıp oradan sürmek istiyom
2009: 107)

Âşık **Yalınayak** yıllardır yasta
Dilim ahu zarda yüreğim hasta
Telefon yol bozuk gitmiyor posta
Yokluğu köyümden sürmek istiyom (Karadağ

-27-

Yalınayak

Sılama Götürün Kardeş
Amansız taş koydu kader yoluma
Beni bir sılama götürün kardeş
Yoksulluk kelepçe vurdu koluma
Beni bir sılama götürün kardeş

Daypaçoluğu'ndan Derindere'den
Sütoluk Kayalı Harmanyeri'nden
Hasret yara açtı bana derinden
Beni bir sılama götürün kardeş

Kızıloluk'unda çok mal yatırdım
Çökelik dürmecin suya batırdım
Körçe Pınarı'nda yetim oturdum
Beni bir sılama götürün kardeş

Gürlenoluk'una varsam otursam
Kuzulağın ekmeğime yatırsam
Arada bir has suyuna batırsam
Beni bir sılama götürün kardeş

Nice ekin biçtim nice çift sürdüm
Aç susuz çileli çok günler gördüm
Virana yurduma ne emek verdim
Beni bir sılama götürün kardeş

Kazamız Şarkışla köyüm Yalanı
Burnuma tütüyor her bir alanı
Kayıp ettim bulamıyom sılama
Beni bir sılama götürün kardeş

Çok kızak güverdim Çalınbaşı'ndan
Bulup yiyemiyom ayran aşından

Âşık **Yalınayak** özlemim bitmez
Baba yurdum viran dumanı tütmez

Haber verin kuşlar çetin daşından Çile hasret bizden ölmeden yitmez
Beni bir sılama götürün kardaş Beni bir sılama götürün kardaş (Karadağ 2009:
104)

Kaynaklar

- Aslanoğlu, İbrahim (1978). *Yalınkat*, Sivas.
- Bekdemir, Adnan (2008). *Sivas İlinden Şair Dilinden*, Sivas
- Eraslan, Erhan (2008). *Halk Şairi Halil İbrahim Sivaslı*, Sivas.
- Genç, Hüseyin(bty.). *Sonbahar*, Byy.
- Gürünlü Âşık Gülhanî (1992). *Ben Beni Bilince*, Ankara.
- Kabadaı, Gurbetçi Âşık Ali (2009). *Yüreğimin Şiirleri*, Ankara.
- Karadağ, Burcu Aysel (2009). *Yaşayan Âşıklar Sivaslı Âşık Yalınayak Hayatı Ve Edebi Kişiliği*, Ankara (Basılmamış Lisans tezi).
- Karaman, Fikri (2000). *Ozan Ömer*, İstanbul.
- Kaya, Doğan (1984). *Âşık İsmetî*, Sivas.
- Kayaturan, Şevki (2008). *Hayat Pınarımdan Damlalar*, İstanbul.
- Köse, Hayrettin (2005). *Âşık Kaptanî'nin Hayatı, Eserleri ve Sivas Âşıklık Geleneğindeki Yeri*, İstanbul.
- Naçari, Ozan (1995). *Anadolu Kültürü ve Ozanlarımız*, Ankara.
- Nar, Kamber (2002). *Türkülerin Yolundayım*, Ankara.
- Ozanlar Birliği Kültür Derneği Şiir Antolojisi (2006). Ankara.
- Sabır, Eyyüp (2008). *Sivas Kır Çiçekleri*, Sivas.
- Sinemî, Ozan (2007), *AN-DER (Anadolu Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği) 2007 Şiir Antolojisi*, Ankara
- THT Ozanlar Antolojisi (2002) Ankara.
- Yıldız, Alim (2003). *Sivaslı Şairler Antolojisi*, İstanbul.